

Yıldırım Koç

KISA
**Türkiye
İşçi Sınıfı
Tarihi**

Türkiye, özellikle son 20 yıllık dönemde, hızla işçileşen bir toplum yapısına sahiptir. Türkiye'deki toplumsal ve siyasal gelişmeleri kavrayabilmek ve etkileyebilmek için Türkiye işçi sınıfını tanıyabilmek, anlayabilmek, davranışlarını analiz edebilmek gerekir.

1908 Devrimi'nin hemen öncesinden Cumhuriyet'in 100. yılına kadar olan dönemi işçi sınıfı perspektifinden izlemek, pek çok sorunun yanıtını verecektir. Sendikacılık hareketlerinin yurdumuzda gelişimini günü gününe izlemek, işçi sınıfı bilincinin ve kimliğinin yerleşmesini gözlemek, üretimden gelen gücünü kullanan bir kitlenin eylemliliğini kavrayabilmek, taşların yerine oturmasını sağlayacaktır.

Bu kitap kesinlikle bir "işçi sınıfı güzelleme" değildir. İşçilerin bazı örgütlerini ve eylemlerini övme amacını da taşımamaktadır. Amaç, işçi sınıfının önümüzdeki dönemde gerçekleşmesi öngörülen ekonomik, toplumsal ve ekonomik gelişmeler karşısında olası tepkilerini bugünden anlamaya çalışmaktır. Ayrıca çalışma yaşamına ilişkin yasal mevzuat ve kazanılan hakların tarihsel bağlamda uğradığı değişiklikler de ortaya konularak bütünlüklü bir tablo çizilmiştir.

Anlatılan bizim, hepimizin hikâyesidir...

9 786257 715248

**Cumhuriyet
Kitapları**

Yıldırım Koç

Yıldırım Koç
Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi

Cumhuriyet
Kitapları

Yıldırım Koç

KISA
**Türkiye
İşçi Sınıfı
Tarihi**

**Cumhuriyet
Kitapları** *İnceleme*

YILDIRIM KOÇ

**KISA TÜRKİYE
İŞÇİ SINIFI TARİHİ**
Dünden yarına...

İnceleme

 Cumhuriyet
Kitapları

YAYIN KURULU

Öner Yağcı (Başkan), Işık Kansu (Başkan Yardımcısı), Feridun Andaç,
Gamze Akdemir, Berrin Karadeniz

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Berrin Karadeniz

EDİTÖR

Umutcan Polat

KAPAK TASARIMI

Banu Moğulkoç

SAYFA DÜZENİ

Şerife Eren

İDARE-DAĞITIM

Mustafa Çakmak

BASKI/CİLT

İLERİ BASIM MAT. AMB. REKLAM TANITIM YAY. ve TEKNİK HİZ. TİC. AŞ.
Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. A1 Apt. No: 5/902 Bahçelievler-İstanbul
(Vizyonpark 2. Plaza B-1 Blok Kat: 9 No: 81-82) • Sertifika No: 41157

DAĞITIM

I. Baskı: Haziran 2024, İstanbul, Cumhuriyet Kitapları
ISBN: 978-625-6503-48-9

Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Mali ve İdari İşler Müdürü: Osman Selçuk Özer

Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sk.
No: 2 34381 Şişli/İstanbul Sertifika No: 10844
Tel: (0212) 343 72 74 - Faks: (0212) 343 72 65
ckk@cumhuriyet.com.tr • www.cumhuriyetkitap.com.tr

facebook.com/cumhuriyetkitaplari

twitter.com/kitapkulubu

instagram.com/cumhuriyetkitaplari

Yayın hakları Cumhuriyet Kitapları'na aittir.
Tanıtım amacı dışında izinsiz alıntı yapılamaz.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	9
1908 ÖNCESİ: OSMANLI'NIN ZAYIF MİRASI	15
Osmanlı İşçi Sınıfının Öncüleri.....	15
1908 Öncesinde Osmanlı İşçi Sınıfı	16
1908 Öncesinde Çalışma Mevzuatı	20
İşçilerin Örgütlenmeleri.....	23
Grev ve Diğer Eylemler.....	24
Ücretler ve Çalışma Koşulları.....	26
1908 Sonrasına Devredilen Miras.....	29
1908-1918 DÖNEMİ: İLK ÖRGÜTLENMELER VE EYLEMLER	30
İşçi Sınıfının Durumu	30
Çalışma Mevzuatı	31
Örgütlenme ve Eylemler	34
Sosyalistler ve İşçi Sınıfı.....	39
Grevler ve Diğer Eylemler.....	42
Ücretler	43
1919-1925 DÖNEMİ: İŞÇİ SINIFININ STRATEJİK HATASI	46
İşçi Sınıfının Durumu	46
Çalışma Mevzuatı	47
Örgütlenme ve Mücadele.....	49
Türkiye Sosyalist Fırkası ve İşçiler	53
Komünistler ve İşçi Sınıfı	54
Diğer Örgütler	55
Amele Teali Cemiyeti.....	58
Grevler ve 1 Mayıs Kutlamaları	59
Ücretler	61
Türkiye İktisat Kongresi	61

1925-1945 DÖNEMİ: İŞÇİ ARİSTOKRASİSİNİN MUTLU YILLARI	67
İşçi Sınıfının Durumu	67
Çalışma Mevzuatı	73
Örgütlenme ve Eylemler	79
Amele Teali Cemiyeti ve TKP	81
CHP ve İşçi Örgütleri	82
Diğer Örgütler	84
İşçi ve Memur Eylemleri.....	85
Ücretler, Aylıklar ve Çalışma Koşulları.....	86
1946-1961 DÖNEMİ: SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE İLK ADIMLAR	91
Halkın Refah Seviyesinde Yükseliş.....	92
İşçi Sınıfının Durumu	93
Çalışma Mevzuatı.....	95
İşçi ve Memur Örgütlenmeleri	100
Ücretler ve Çalışma Koşulları.....	111
1961-1975 DÖNEMİ: KAPİTALİZMİN ALTIN ÇAĞINDA	
SENDİKACILIK.....	115
İşçi Sınıfının Durumu	115
Çalışma Mevzuatı	117
Türkiye İşçi Partisi	133
DİSK'in Kuruluşu	136
Türk-İş'teki Gelişmeler	137
Sendikaların Üye Sayıları	138
Sendikalarda Devlet Görevlileri.....	140
ABD'nin Sendikalara Müdahalesi.....	140
İşçi Dernekleri, Tüketim ve Konut Kooperatifleri	142
Memur Sendikaları	143
12 Mart 1971 Darbesi ve Sendikalar	144
İşçi ve Memur Eylemleri.....	145
Ücretler ve Hayat Standardı.....	148
1975-1980 DÖNEMİ: KARGAŞA DÖNEMİNDE SİYASAL	
SENDİKACILIK.....	151
Dünyada ve Türkiye'deki Gelişmeler.....	151
DİSK'te Yönetim Değişikliği.....	156
Diğer Örgütlenmeler	160
Sendikaların Üye Sayısı.....	162

İşçi ve Memur Dernekleri	163
Grevler ve Diğer Eylemler.....	165
TARİŞ'te Büyük Çatışma	169
ANTBİRLİK Direnişi	174
Ücretler ve Aylıklar	175
1980-1983 DÖNEMİ: ASKERLER YÖNETİMDE (Mİ?).....	177
12 Eylül 1980 Darbesi.....	177
12 Eylül Darbesi ve Sendikalar	179
12 Eylül Darbesi ve İşçi Sınıfı.....	184
Çalışma Mevzuatı	186
Ücretler ve Aylıklar	197
1983-1991 DÖNEMİ: SERMAYEYE KARŞI SINIF MÜCADELESİ.....	199
Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler	199
İşçi Sınıfının Durumu	201
Çalışma Mevzuatı.....	202
Sendika Üyeliği	203
DİSK'te Yaşananlar.....	204
MİSK'in Tasfiyesi	205
Memurların Sendika Kurması	206
Türk-İş'in Artan Sorunlara Tepkisi	206
Bahar Eylemleri	211
1990-1991 Yıllarının Büyük Eylemleri	213
Ücretler ve Aylıklar	216
1991-2002 DÖNEMİ: SOVYETLER BİRLİĞİ SONRASININ YENİ	
KOŞULLARI	220
İşçi Sınıfının Durumu	220
Çalışma Mevzuatı.....	222
Sendika Üyeliği	227
DİSK Yeniden Faaliyete Geçti.....	229
İşçi ve Memur Örgütlenmelerindeki Gelişmeler ve Demokrasi	
Platformu	231
Sivil İnisiyatif	234
Emek Platformu.....	236
Grevler ve Eylemler	237
Ücretler ve Aylıklar	243

2002-2024 DÖNEMİ: AKP İKTİDARINDA İŞÇİ SINIFI.....	245
İşçi Sınıfının Durumu	246
Çalışma Mevzuatı	247
İş Kanunu	248
Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu	253
Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu.....	258
Grev Hakkına İlişkin Yasak ve Kısıtlamalar	261
Çalışma Mevzuatında Diğer Düzenlemeler	264
Sendikal Örgütlülük.....	268
Fethullahçı Casusluk ve Terör Örgütünün İşçi ve Memur Örgütlenmesi	277
Grevler ve Eylemler	279
Ücretler, Aylıklar ve Hayat Standardı.....	282
SONUÇ: İŞÇİ SINIFININ YENİ GÖREVİ.....	289
KAYNAKÇA	294